

Любчевська Д.В., Суліма Є.М.

студентки,

Науковий керівник: Черба В.М.

доцент,

Університет митної справи та фінансів

ВОЛОНТЕРСТВО ЯК СОЦІАЛЬНЕ-ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ

Ідея волонтерства розповсюджена в усьому світі, від найближчого оточення людини, аж до країн далеких континентів. Сфера волонтерства надзвичайно широка, необмежена: від надання допомоги бідним, хворим, нужденним, до освіти і суспільного стимулу, завершуючи бізнесовою економікою країни. Заходи з надання допомоги надаються як людям різного віку, так і з різним матеріальним положенням. В Україні волонтери допомагають збирати кошти, одяг, їжу, медикаменти на потреби Збройних сил України, добровольчих загонів, переселенців із зони проведення АТО і т. д.

Волонтерство – специфічна сфера діяльності, яку вважають кузницею характерів, і одночасно з цим місцем розвитку та самореалізації, одна з найшляхетніших рис людини, що має надзвичайну цінність. Це своєрідний виклик людяності, завдяки якому людина може думати й про інших окрім себе. Однак це не стосується звичайного проведення дозвілля, так званого «марнування часу».

Волонтерство – інструмент соціального, культурного, економічного та екологічного розвитку. Це добровільна, непрофесійна соціальна робота, яка сприяє поліпшенню якості життя особистості, особистісному зростанню, поглибленню почуття солідарності, задоволенню потреб людини.

У загальному розумінні волонтерство (від англ. *voluntary* – добровільний) – це той внесок, який робиться фізичними особами на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної платні, без просування по службі, для добробуту і процвітання спільнот та суспільства в цілому. Під цим поняттям розуміють волонтерські дії як на місцевому, так і на державному рівнях і, разом з цим, як двосторонні та міжнародні програми.

Волонтерами в основному є:

діти середнього шкільного віку, старші школярі, студенти вищих навчальних закладів;

громадяни середнього і пенсійного віку;

клієнти соціальних служб, які є учасниками програм самодопомоги і взаємодопомоги;

родичі клієнтів соціальних служб;

професіонали, які приділяють вільний від роботи час добровільній допомозі.

Ефективність роботи волонтерів залежить від рівня їх мотивації, який підтримується соціальною службою шляхом здійснення різних заходів: підтримки професійної мотивації студентів, які навчаються на відділеннях чи факультетах соціальної роботи вищих навчальних закладів, оформлення

навчальної і виробничої практики на основі волонтерської допомоги; різних матеріальних заохочень у вигляді спеціальних стипендій, проїзних квитків та ін. Волонтери, які самі звернулися у соціальну службу, встановлюють межі для своєї роботи, визначають її тривалість, прилаштовуючи свій час та енергію так, щоб досягти максимально успішного результату від роботи. Вони прагнуть виконувати будь-яке доручення, намагаючись зробити все необхідне, щоб їхні зусилля виявилися дієвими. Мотивацією для такого типу волонтерів є як «досягнення», так і «приєднання», що часто має вигляд чудової можливості залучитися до роботи та проявити себе у справі. Багато з утворюваних організацій покладаються на таких волонтерів, які працюють тривалий час, створюють робочі місця, що потребують постійного витрачання часу впродовж тривалого періоду. Мотивація волонтерів, які працюють тимчасово, – це не відчуття себе у групі, а лише визнання власних досягнень. Визнання є для них мірою вдячності з боку організації, що дає їм змогу просуватися вперед.

Найбільший досвід волонтерської роботи набуто в практиці діяльності соціальних служб для молоді. Найпоширенішим напрямком добровільної допомоги є соціальна допомога інвалідам, сиротам, дітям, які залишилися без піклування батьків, дітям вулиці, особам, схильним до наркоманії та алкоголізму та ін. З цією метою реалізуються такі програми, як «Діти вулиці», «Книжки для дітей-інвалідів», «Друзі по телефону», «Ігротеки для дітей-інвалідів», «Сторінки, які ожили», «Разом заради розвитку», «Сучасне розуміння життя та здорового способу життя» тощо. Всього в соціальних службах у 58 програмах бере участь 4390 волонтерів. Практично всі програми, особливо на первинному рівні, реалізуються шляхом залучення волонтерів та громадських організацій. У 2000 р. за програмами соціальних служб працювало понад 70 громадських організацій м. Києва.

Згідно законодавства (Закон України «Про волонтерську діяльність», який був прийнятий напередодні ЄВРО-2012), волонтерські організації самостійно визначають напрями використання залучених на забезпечення волонтерської діяльності коштів та іншого майна, крім випадків цільового надання коштів та іншого майна фізичними чи юридичними особами для здійснення конкретного виду волонтерської допомоги.

Якщо організація не є благодійною організацією, вона зобов'язана обліковувати кошти та інше майно, залучені для здійснення волонтерської діяльності, на окремих балансових рахунках.

Фінансові надходження від фізичних та юридичних осіб використовуються на здійснення конкретних напрямів волонтерської діяльності, передбачених статутом (положенням) волонтерської організації.

Таким чином, законодавство дає можливість здійснення контролю з боку громадян за діяльністю волонтерських організацій, в тому числі і за порядком і на правліннями витрачання пожертвованих коштів і майна. У той же час, закон про волонтерську діяльність вимагає коригувань у зв'язку з веденням бойових дій на території України, оскільки їм абсолютно не врегульовані питання захисту, в тому числі соціальної, волонтерів, які опинилися в зоні проведення АТО, отримали поранення при виконанні своєї місії на зазначених

територіях, а також сімей волонтерів, загиблих в результаті ведення бойових дій на території нашої держави.

У багатьох розвинутих країнах світу волонтерський рух є основою системи саморегуляції у суспільстві. Вважають, що саме залучення широких кіл громадськості до розв'язання суспільних проблем на волонтерських засадах може створити передумови для формування такої системи саморегуляції у суспільстві, коли проблеми, що виникають, можуть бути вирішені за рахунок внутрішнього потенціалу цього суспільства. Зокрема, поширену традицію має волонтерство в американській історії, воно є ваговою складовою сучасної американської культури. Впродовж 80–90 років ХХ ст. волонтерство в Америці охоплювало майже половину дорослого населення. Близько 40% населення бере участь у волонтерській діяльності у Канаді. Найбільше зростання інтересу до волонтерської діяльності спостерігається серед 26-річних осіб. Подібними до наведених прикладів є й волонтерство у Європі. В Англії майже половина її населення бере участь у волонтерській діяльності. Високий рейтинг волонтерство має у таких європейських країнах, як Франція (19%), Нідерланди (36%), Данія (25%) та Ірландія (39%).

Нині організація роботи волонтерів у державних і громадських організаціях виходить на якісно новий рівень. Порівняно з минулими роками, актуалізується питання менеджменту волонтерських програм, відпрацьовуються механізми залучення волонтерів до різних напрямів соціально-педагогічної діяльності. У деяких громадських організаціях серед співробітників є людина, яка займає посаду «менеджер волонтерів». Цей спеціаліст повністю відповідає за набір, підписання угоди, постановку завдань і відслідковування результатів діяльності волонтерів. Лише за умови усвідомлення добровольцем таких питань, як зміст його роботи, його клієнти, ступінь його відповідальності, тривалість роботи, час початку та кінця роботи, місце роботи, особливості роботи, необхідність додаткової освіти, співробітники, пільги, заохочення, кар'єра, можна говорити про можливість якісної його роботи.

Це свідчить про те, що робота волонтерів також має свою ціну і вимагає від організації фінансових, кадрових і часових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Волонтерська діяльність в Україні: http://ua.prostopravo.com.ua/pravoporushennya/statti/volonterska_diyalnist_v_ukrayini.
2. Волонтерська робота: http://pidruchniki.com/16011013/sotsiologiya/volonterska_robota.
3. Волонтерські групи як ресурс соціально-педагогічної діяльності державних і громадських організацій: <http://insight.org.ua/volonterski-hrupy-yak-resurs-sotsialno-pedahohichnoji-diyalnosti-derzhavnyh-i-hromadskyh-orhanizatsij.html>.